

Düşünce

Şehri KARACOŞKUN

ANNE VE EŞ OLARAK KADIN

A

İç şüphesiz kadının kendi bireyselliği, yaratılışı ve misyonu itibariyle, en ayırt edici vasfı anneliktir. Kadının birey olarak, eş olarak ve sosyal hayatın farklı alanlarında etkinlik göstererek yerine getirdiği sorumluluk ve görevleri ne kadar güzel, ne kadar önemli ve değerli olursa olsun, hiç biri bir kadını bir insana anne olmak kadar saygın ve değerli kılamaz. Annelik kadını ikincil bir varlık değil, tam aksine yüklendiği bu manevî işlev nedeniyle daha saygıdeğer ve değerli kılar. Ancak ailede kadının anne olması yanında, erkek de baba rolünü üstlenir. Yani birinin diğeri üzerinde egemenlik kurması ve onu baskılaması için hiçbir dinî dayanak olamaz. Nitekim her erkeğin de saygı duyduğu ve kıymet verdiği bir annesi vardır. Hatta anneliğin saygın ve kutsal kabul edilmesi, en ilkel toplumlardan en gelişmişine kadar her toplum için geçerlidir. Ama hiçbir inanç sistemi, kültür yahut medeniyet, kadını annelik görevi nedeniyle, cenneti ayaklarının altında taşıyan bir varlık olarak tanımlayacak kadar ona değer ve saygınlık verememiştir. Düşünabiliyor musunuz, bir Müslüman için dünyada en önemli amaç olan Allah'ın rızasını kazanarak cennete gidebilmenin yolu, annelere değer vererek onların sevgisini ve rızasını kazanmadan geçmektedir. Nitekim İslâm inancında, Allah'ın rızası için anne-babanın rızası şart koşulacak kadar anne olarak kadına ve sonra da baba olarak erkeğe değer verilmiştir. Yani annesinin gönlünü kazanıp, duasını almayan kişi cennete gidemez. Böyle iken, annelik gibi bir gücün, yani cennete gitmenin yolunun annelerin elinde

olduğunu ifade eden bir peygamberi olan İslâm dininin, kadına verdiği değeri tartışmak ne kadar abes gözükmetedir. Ama kimi art niyetli ve peşin hükümlü yaklaşımlar, İslâm'da kadına değer verilmediği gibi temelsiz görüşlerle yüce dinimize karşı bir eleştiri yaparak, güya inancımıza zarar verme girişimlerini tarih boyunca hep devam ettirdikleri için, biz de dinimizin gerçeklerini ve kadına verdiği değeri anlatmaya devam edeceğiz.

Bu konuda olduğu gibi, her konuda bu dengeyi korumayı ilke edinen yüce dinimiz, ne cahiliye toplumlarında ve maalesef günümüze kadar devam eden kimi geleneksel anlayışlardaki gibi, kadını ikinci sınıf varlık, ne de kadını yüceltip değerli kılarken, erkeği değersiz ve geri plan-

“Annelik kadını ikincil bir varlık değil, tam aksine yüklendiği manevî işlev nedeniyle daha saygıdeğer ve değerli kılar. Ancak ailede kadının anne olması yanında, erkek de baba rolünü üstlenir. Yani birinin diğeri üzerinde egemenlik kurması ve onu baskılaması için hiçbir dinî dayanak olamaz.”

da tutar. Kur'an-ı Kerim'de geçen, konuyla ilgili ayetlerde bir anne olarak kadının değeri vurgulanırken, erkeklerin de bir baba olarak değerli ve önemli oldukları üzerinde de durulur. Örneğin, “Anne-babanıza, onlardan birisi yahut her ikisi yaşlandığında “öf” bile demeyin...”¹ ayetinde ayırım yapılmaksızın çocukların her ikisini de sevip saymaları gerektiği belirtilir. Bu konuda hadisler de mevcuttur. Ancak konumuz açısından kadının anne rolü üzerinde daha fazla durmaktayız.

Hiç şüphesiz anneliğin bu derece önemli olması, sadece annenin çocuğu dokuz ay karnında taşıyıp, meşakkatlerle doğurması, özellikle bebeklik döneminde neredeyse zamanının çoğunu ona ayırarak uykusuz geceler geçirmesi vb. nedeniyledir. Bunlar ve benzerleri elbette bir kadını, bir anneyi son derece saygın ve değerli kılmaya yeter. Ama annelik misyonu, çocuk eğitim çağına geldiği dönemlerde de devam eder. Anne olmak, çocukları fizikî bakımdan hayat görevini yerine getirebilecek şekilde yetiştirmenin yanında, onlara Yüce Yaratıcı'nın sevgi ve merhametini, doğru ve sağduyulu davranışları öğretebilmek ve erdemli, ahlâklı, iyi ile kötüyü, doğru ile yanlış ayırt edebilecek bir karaktere sahip kılabilmeştir.² Dolayısıyla çocuklar, ilk ve temel eğitimlerini ailede ve özellikle anneden alırlar.

Anneler çocuklarını bir yandan besleyip büyümeye, ihtiyaçlarını gidermeye uğraşırken, diğer yandan onlara hayatı öğretirler. Yani annelik, kendi içinde, diğer bir kutsal görev kabul edilen öğretmenlik anlamını da kuşatır. Okul öncesi dönemde, çocuğun öğreticisi anne olup, okul döneminde de, çocuğun yine destekçisi olur. Çocuğuna aileyi kutsal bir çatı olarak algılatıp, ailesine, okul ve öğretmenlerine, içinde yaşadığı topluma karşı sorumluluklarını öğreten temelde anne ve bu konularda annenin yardımcıları olan, olması gereken babalardır.

O halde kadınlar, İslâm inancına göre, cenneti ayaklarının altında taşıyan ve çocuklarına, dinini ve ahlâkını öğreterek cehennemden koruyan anneler olarak, toplumların saygın, değerli ve vazgeçilmez temel unsurlarıdır.

Eş Olarak Kadın

Aile, temelde eşler ve çocuklardan oluşur. Özellikle eşler arasındaki sevgi ve saygıya dayalı

lı işbölümü ve yardımlaşma, aileyi sağlıklı ve sükunetli kılar. Bu çerçevede İslâm'a göre ailenin reisliği ve yönetimi babaya verilmişken, eşinden ise, bu işinde eşine yardımcı ve anlayışlı olması istenmiştir. Yani kadın bir eş olarak eşine, özellikle aileyle ilgili konu ve kararlarda bir yardımcı ve destekçidir. Buradan anlaşılacağı üzere erkeğin aile reisi olması, ona aileyle ilgili sınırsız ve sorumsuz tasarruflarda bulunma yetkisi vermeyip, eşinin de düşüncelerini önemseyip dikkate alarak kararlar geliştirmesini gerekli kılmaktadır. Kadın bir eş olarak ailenin temelini oluşturan önemli bir dayanak, önemli bir güç kaynağıdır. Hatta atalarımızın söylediği gibi "Yuvayı yapan dişi kuştur." Yani aile denilince akla, erkekten önce kadın gelir.

Kadının aile için, dolayısıyla ailelerden oluşan toplum yapısı için bunca önemli olması, bir eş olarak ona önemli sorumluluklar da yükler. Özellikle çocukların yetişmesi konusunda, ailesinin iffetini koruma ve kocasına sevgi ve saygı göstermesi hususlarında dikkatli olmalıdır. Özellikle eşi görevlerini yapmaya gayret ederek ailesine helâl rızık temin etmek için uğraşır, çalışma saatleri elverdiğince eşi ve çocuklarıyla ilgilenip yardımcı oluyor ve on-

lardan sevgi ve saygısını eksik etmiyorsa, kadına düşen de onun yardımcı ve destekçisi olmak, olur olmaz konularda eşini üzmemektir. Tabi bu şekilde davranan bir hanıma karşı, eşi de onun yardımcı ve destekçisi olmalıdır. Özellikle İslâm'ın gereklerini yaşama ve çocuklara kazandırma noktasında her iki eş de sorumlu olup, birbirlerine destek olmak zorundadır. Kur'an-ı Kerim'de bu konuda şöyle buyrulur: "Mümin erkekler ve mümin kadınlar birbirlerinin velileridir; iyiyi emreder kötülükten alıkoyarlar; namaz kılarlar, zekât verirler, Allah'a ve Resulü'ne itaat ederler. İşte onlara Allah rahmet edecektir."³

Yine Kur'an-ı Kerim, eşlerin birbirleri hakkında sevgi ve şefkat beslemelerine vesile olması için, Allah'ın iki cinsi yarattığını belirtmektedir. İşte, iki cinsin evlenerek meşru sınırlar içerisinde bir araya gelmesi, sadece sevgi ve şefkatle olur. Bu bağlamda, belki de en çok kadın bu sevgiyi yaşatacak bir eş olarak kocasını mutlu edecek ve çocuklarının sağlıklı, imanlı ve huzurlu olmalarına temel kaynaklık oluşturacaktır. Ancak sorumluluk duygusuna dayalı ve "ben" değil "biz" anlayışını esas alan bu doğrultudaki bir birliktelik, sağlıklı bir evliliği doğurur. Öyle ki kadın, eşine ve çocuklarına yani ailesine sevgisini ve emeğini tüm cömertlik ve fedakârlığı ile verirken, kendisi-

O'na daha güzel kulluk için kadınların da sevilecek birlikte Allah'ın sevgisine ulaşmak olduğunu unutmamaktır. Yani kadınlarla meşru sınırlar içinde sevgi ve saygıyla birliktelik demek olan evlilik yapılmaktan özellikle kaçınılmaz ve eğer denge gözetilip kadın iki kutuptan birinde görülmez, yani ne aşağılanır ne de yüceltilirse bu doğru ve İslâmî bir davranış olur. Bunun ötesinde kadını eş olarak kabul edip ona değer vermemek, üzerinde baskı kurmak, kendi aşırı kıskançlığını din öyle istiyormuş gibi göstererek kadın üzerinde baskıya dönüştürmek, hatta daha ileriye giderek kadına şiddet uygulamak asla dinimizin onaylayacağı davranışlar olamaz.

"Hiç şüphesiz anneliğin bu derece önemli olması, sadece annenin çocuğu dokuz ay karnında taşıyıp, meşakkatlerle doğurması, özellikle bebeklik döneminde neredeyse zamanının çoğunu ona ayırarak uykusuz geceler geçirmesi vb. nedeniyle değildir."

ne değer verilerek takdir edilmeyi bekler. Elbette erkekler de aynı ihtiyacı duyarlar; ama belki kadınlar daha duygusal olmaları nedeniyle, bu konularda daha hassastırlar. En güzeli, eşlerin birbirine destek olarak birbirlerinin ihtiyaç ve duygularını anlamaya çalışmalarıdır. Çünkü evlilik, sadece aynı ortamı paylaşmak değil, aynı duyguları da paylaşmaktır.⁴

Diğer bir konu da kadının erkekler için cazibe kaynağı olmasıdır. Yüce dinimiz bu açıdan kadınların, dünyanın çekici kılınan alımlı varlıkları olduklarını belirtir. Mümin erkeğe düşen, Allah'a kulluk ekseninde, esas olanın Allah'ı sevmek ve

Sonuç olarak kadın bir eş olarak, en az kocası kadar zorluk ve meşakkatler göğüsleyen ailenin temelidir. Sevgiyi en çok veren ve en çok sevilme hakkı hak edendir. Kendisine şiddet uygulanmasını dinin ve insanlığın onaylamadığı sırf Allah'ın yarattığı ve değerli kıldığı bir insan olarak en az erkek kadar saygın bir varlık ve ailenin hak ve sorumluluklarda eşit, sevgide ise daha cömert olan kadın, erkekler için hayatı kolaylaştıran ve hakları gözetilirse Allah'a yaklaştıran eşlerdir.

Dipnot

- 1 17/İsra Suresi, 23.
- 2 Paul Conloer, *Annelik Sanatı*, Denge Yayınları, Basım yeri yok, 1995, s. 11.
- 3 9/Tevbe Suresi, 71.
- 4 Tarhan, a.g.e., s. 210.